Η Κρίση του Εθνοκράτους και τα Μονοπάτια της Αυτονομίας

(για το βιβλίο των Αλέξανδρου Σχισμένου και Νίκου Ιωάννου Το τέλος της εθνικής πολιτικής)

Νίκος Κατσιαούνης

Το τελευταίο διάστημα, και με την κρίση να μαίνεται εξαθλιώνοντας όλο και μεγαλύτερα τμήματα του κοινωνικού ιστού, έχει ανοίξει ένας μεγάλος διάλογος, πότε με ένταση και πότε με άνευρο τρόπο, για το πού βρισκόμαστε και τι μέλλει γενέσθαι. Αυτός ο διάλογος αποτυπώνεται ως έναν βαθμό και στη βιβλιογραφική παραγωγή, με αρκετούς συγγραφείς να προσπαθούν να αναμετρηθούν με αυτό που συμβαίνει σήμερα.

Σε αυτό το πλαίσιο θα μπορούσε να εντάξει κάποιος το βιβλίο των Αλέξανδρου Σχισμένου και Νίκου Ιωάννου. Δηλαδή, μια απόπειρα των συγγραφέων να περιγράψουν τη σημερινή κατάσταση αλλά και να προσπαθήσουν να ανιχνεύσουν τα σπέρματα ενός καινούργιου κόσμου, αυτό που δείχνει να προσπαθεί να αναδυθεί μέσα από τα ισοπεδωτικά χαλάσματα μιας παρασιτικής κατάστασης που δείχνει να αγγίζει τα όριά της. Όμως, το βιβλίο των Αλέξανδρου Σχισμένου και Νίκου Ιωάννου, εκτός πολλών άλλων, επιχειρεί κάτι αρκετά φιλόδοξο. Επιχειρεί να συγκρουστεί με κυρίαρχες και παγιωμένες αντιλήψεις όχι μόνο του κυρίαρχου λόγου και της καθεστηκυίας τάξης, αλλά και του λόγου εκείνου που αντιμάχεται τη σημερινή εκμεταλλευτική κατάσταση.

Οι θεματικές με τις οποίες καταπιάνονται οι συγγραφείς αποτελούν στην πλειοψηφία τους κεντρικά ζητήματα που έλαβαν χώρα τα τελευταία χρόνια, τα οποία, συνεπικουρούμενα από την ευρύτερη κατάρρευση των κοινωνικών φαντασιακών σημασιών, συμβάλλουν κατά κάποιον τρόπο τόσο στις αλλαγές του εξουσιαστικού παραδείγματος όσο και στην ευκαιρία ανάδυσης μιας καινούργιας πραγματικότητας. Το κίνημα των πλατειών και

τα Occupy σε όλο τον κόσμο, η χρηματοπιστωτική κρίση, οι επιθέσεις στο Παρίσι, τα νέα δόγματα των ελίτ, η έννοια της πολιτικής, οι προτασιακές πολιτικές περί κοινών αγαθών, η αριστερή διαχείριση εν Ελλάδι των τελευταίων χρόνων, τα κινήματα για αυτοδιαχείριση και αυτοοργάνωση, τα αιτήματα για άμεση δημοκρατία και αυτονομία, είναι μερικά από τα θέματα που απασχολούν τους συγγραφείς αυτού του τόμου και με τα οποία προσπαθούν να αναμετρηθούν και να αναζητήσουν τις οριακές και διαμορφωτικές συνάφειες που αυτά συμπαραδηλώνουν. Κι αυτή η κριτική εξέταση γίνεται μέσα από τη συνομιλία με στοχαστές όπως ο Εντγκάρ Μορέν, η Βαντάνα Σίβα, ο Χομπς, ο Τζον Λοκ, ο Καρλ Πολάνυι, ο Κορνήλιος Καστοριάδης και πολλοί άλλοι.

“Το τέλος της εθνικής πολιτικής”, Αλέξανδρος Σχισμένος και Νίκος Ιωάννου, εκδ. Εξάρχεια.

Θα λέγαμε όμως ότι τα παραπάνω συνυφαίνονται και τέμνονται στο κεντρικό επιχείρημα των συγγραφέων, που έχει γίνει και ο τίτλος του βιβλίου: Δηλαδή, το τέλος της εθνικής πολιτικής. Όπως αναφέρουν: «Το εθνοκράτος, από προνομιακός φρουρός και εταίρος των καπιταλιστικών επιχειρήσεων, μετατράπηκε σε κράτος-επιχείρηση το ίδιο. […] Το εθνοκράτος έγινε μια προβληματική επιχείρηση, ανίκανη να παράγει την κοινωνική

νομιμοποίηση, καθώς η στενή εξάρτησή του από την παγκόσμια καπιταλιστική οικονομία και το διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα ισοδυναμεί με την πρακτική άρνηση του φαντασιακού του υπόβαθρου, δηλαδή της εθνικής ανεξαρτησίας και κυριαρχίας, διαλύοντας κάθε δυνατότητα εθνικής πολιτικής».

Πράγματι, σήμερα έχει ανοίξει μια μεγάλη κουβέντα για το κατά πόσον οι σημερινές θεσμικές δομές μπορούν οι ίδιες να ξεπεράσουν την κρίση και να δημιουργήσουν νέα κοινωνικά συμβόλαια τα οποία θα μπορέσουν να επικυρώσουν τα θεμέλια εγκυρότητας του σημερινού συστήματος. Το κράτος, εκτός από τους απολογητές της κυρίαρχης κατάστασης, παίζει για ένα μεγάλο μέρος της αριστερής διανόησης και πολιτικής τον ρόλο του αναχώματος απέναντι στη νεοφιλελεύθερη και συστημική επίθεση. Δηλαδή, προτάσσεται ως μέρος μιας στρατηγικής ώστε, εκ πρώτης όψεως, να αποκρουστεί η επέλαση των αγορών μέσα από μια κρατική διαχείριση, ει δυνατόν αριστερής απόχρωσης. Αυτό έβλεπαν και στον Σύριζα, μέχρι που η πραγματικότητα εξοβέλισε αυτές τις φρούδες ελπίδες, μιας και η διερώτηση «Τι κράτος είναι αυτό που θα αναλάβει μια αριστερή παράταξη;» δεν τέθηκε ποτέ. Εξάλλου, για την καθ’ ημάς Αριστερά η έννοια της εθνικής εξάρτησης και κατ’ αντιστροφήν της εθνικής ανεξαρτησίας αποτέλεσε έναν εννοιολογικό άξονα που στις ράγες του τα αριστερά κόμματα αξιώνονταν τελικά στην υπεράσπιση του κυρίαρχου συστήματος, το οποίο με σθένος κραύγαζαν ότι θέλουν να ανατρέψουν. Εξάλλου, ο δρόμος για τον «σοσιαλισμό» περνά μέσα από την καπιταλιστική ολοκλήρωση, η οποία πρέπει πρώτα να επιτευχθεί μέσα από τις δήθεν κατάλληλες στρατηγικές και τους τακτικισμούς που θα συντείνουν προς τα εκεί.[1] Λογικό συνακόλουθο των παραπάνω ήταν η ήττα και η λογική της υποταγής στις κυρίαρχες επιταγές του συστήματος.

Δυστυχώς από τον παραδοσιακό ελευθεριακό στοχασμό λείπει μια εις βάθος ανάλυση της έννοιας του κράτους, πέρα από ελάχιστες εξαιρέσεις ή γενικευμένους αφορισμούς που πόρρω απείχαν από μια ουσιαστική κατανόηση της έννοιας του κράτους. Το πιο δύσκολο σήμερα, όπου οι κυρίαρχες ταυτότητες δέχονται

τριγμούς, είναι ο εξοβελισμός του κράτους από την αποικιοποίηση που έχει κάνει στην πλειοψηφία των σφαιρών της κοινωνικής ζωής. Του πώς δηλαδή ξεριζώνεται ένα φαντασιακό με βάση το οποίο έχει παραχωρηθεί στο κράτος να ελέγχει και να διαχειρίζεται τομείς όπως η εκπαίδευση, η υγεία, η ασφάλιση κ.ο.κ.

Είναι γεγονός ότι οι βεβαιότητες που απλόχερα παραχωρούσαν οι παραδοσιακές ιδεολογίες στους φορείς τους δεν μπορούν πλέον να συγκινήσουν κανέναν. Κι αυτό το ξέρουν πολύ καλά οι δύο συγγραφείς αυτού του τόμου. Γι' αυτό και οι σελίδες αυτού του βιβλίου διαπνέονται περισσότερο από τις δυνατότητες που ανοίγονται σήμερα για ένα ξεπέρασμα του υπάρχοντος, παρά από τη σιγουριά μιας έτοιμης και εκ των προτέρων δοσμένης λύσης. Σε αυτό βοηθάει η χρόνια συμμετοχή και στράτευση των συγγραφέων στα κοινωνικά κινήματα, η ενασχόλησή τους με την ενεργό πολιτική από τα κάτω, η οποία πλέον αποτελεί τον μόνο παράγοντα που ουσιαστικά μπορεί να παράγει κάτι καινούργιο. Αλλά αυτές οι δυνατότητες δεν παραμένουν, για τους συγγραφείς, σε μια γενική και αόριστη εναντίωση, αλλά περνούν μέσα από τα μονοπάτια της κοινωνικής και ατομικής αυτονομίας, δηλαδή της δυνατότητας των ατόμων και των κοινωνιών να δώσουν οι ίδιες τους θεσμούς στον εαυτό τους.

Τέλος, θα ήθελα να πω ότι σήμερα στην Ελλάδα παράγεται ένας ενδιαφέρον στοχασμός και μελέτες που δεν έχουν σε τίποτα να ζηλέψουν από αντίστοιχους του εξωτερικού. Ένας στοχασμός που δεν βρίσκεται κλεισμένος στα ακαδημαϊκά γραφεία, όπου μέσα από την επίκληση ψευδοεπιστημονικών αναλύσεων μόνο χασμουρητό μπορούν πλέον να προκαλέσουν. Αντίθετα, υπάρχει στην Ελλάδα ένας ενδιαφέρον στοχασμός από αρκετούς πλέον ανθρώπους χωρίς τις ακαδημαϊκές τηβέννους που μπορεί με αξιώσεις να οπλίσει τον διάλογο τόσο για την εξεύρεση μιας στρατηγικής για την αναίρεση του υπάρχοντος όσο και για τον επαναπροσδιορισμό των σημασιών και των νοημάτων που μας συγκροτούν ως άτομα και κοινωνία. Σε αυτό το πλαίσιο τοποθετώ το βιβλίο των Αλέξανδρου Σχισμένου και Νίκου Ιωάννου.

Το παρόν κείμενο αποτέλεσε την εισήγηση στην παρουσίαση του βιβλίου Το τέλος της εθνικής πολιτικής που έγινε στο Nosotros στις 12/10/2016.

[1] Βλ. Γεράσιμος Λυκιαρδόπουλος, *Η έσχατη στράτευση*, Ύψιλον, Αθήνα 1985, σελ. 40.

Εκπομπή ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ | Νέα Δεξιά και Αριστερός Λόγος (audio)

Εκπομπή ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ.
Κάθε Παρασκευή στις 14:00, στην ERTOPEN.
Αναλύσεις και σχολιασμός… από τα κάτω.

Αυτή την εβδομάδα συζητάμε για τη νέα Δεξιά και τον αριστερό λόγο, τις αντιφάσεις και τις συγκλίσεις τους. Αφορμή το συνέδριο του ΣΥ.ΡΙΖ.Α. και οι τελευταίες “διαμάχες” στη βουλή για τη διαπλοκή.

Ο Μπομπ Πήρε το Νόμπελ. Γιατί όχι;

Τάκης Άκος

«Don’t criticize what you can’t understand»
(Μην κριτικάρεις αυτό που δεν καταλαβαίνεις)
Bob Dylan

«Ο Ντύλαν είναι το φετινό Νόμπελ Λογοτεχνίας», είπαν από τη Σουηδική Ακαδημία. Και μετά; Σάλος! Αντέδρασαν κάποιοι, άλλοι εκθείασαν. Ο Νέγκρι εκτιμά ότι «η επιλογή αυτή (της Σουηδικής Ακαδημίας) συμπίπτει και με την κόπωση του νεοφιλελευθερισμού, μια κόπωση η οποία διαδίδεται ακριβώς και εξαιτίας των ανισοτήτων… η κίνηση αυτή αποτελεί και ένα πλήγμα για τον Ντόναλντ Τραμπ». Η γενιά του ’60, καλλιτέχνες και συγγραφείς, όπως ο Στίβεν Κινγκ, υπερθεμάτισαν. Άλλοι ξεσπάθωσαν και βγάλαν τα απωθημένα τους. Κουβέντα να γίνεται…

Ο Ντύλαν έχει βραβευθεί και στο παρελθόν. Το 1970 ως επίτιμος Διδάκτορας της Μουσικής από το Πανεπιστήμιο του Princeton. Ένοιωσε πολύ άβολα στην εκδήλωση, ιδιαίτερα όταν τον μετέφεραν με λιμουζίνα και του ζητήθηκε να φορέσει τήβεννο, διαφορετικά δεν θα τον βράβευαν. Στο τραγούδι του «Day of the Locusts» περιέγραψε αυτή την εμπειρία:

«Έβαλα κάτω τη ρόμπα μου, πήρα το δίπλωμά μου,
πήρα από το χέρι την αγαπημένη μου και την κάναμε μακριά με το αυτοκίνητο.
Κατευθείαν για τους Μαύρους Λόφους της Ντακότα,
σίγουρα ήταν ευτυχές να βγούμε από εκεί ζωντανοί».

Αργότερα, το παλαιότερο πανεπιστήμιο της Σκοτίας Saint Andrews τον έχρισε Επίτιμο Διδάκτορα της Μουσικής, σαν μια αναγνώριση του έργου του ως «εξαιρετική συνεισφορά στον μουσικό και λογοτεχνικό πολιτισμό». Το παρέλαβε χωρίς να πει λέξη! Ουδείς γνωρίζει παρά μόνο ο ίδιος αν προτίθεται να πάει στη Στοκχόλμη για να παραλάβει το Νόμπελ του και να τριτώσει το κακό. Απρόβλεπτος γαρ…

Ο Ντύλαν, εκτός από μουσικός, είναι και ένας σπουδαίος ζωγράφος, γλύπτης και σκιτσογράφος, καθώς και συγγραφέας δύο βιβλίων, του *Tarantula* και του *Chronicles-Volume 1*. Από το

1994 έχει δημοσιεύσει έξι βιβλία με τη δουλειά του. Το 2014 εκδόθηκε το βιβλίο *Lyrics: Since 1962*.

Δεν είναι εύκολο να κατανοήσεις τους λαβυρίνθους του Ντύλαν. Αν θέλει κάποιος να ασχοληθεί με την περσόνα του, μπορεί να διαβάσει το βιβλίο του Robert Shelton *No direction home* –υπάρχει μόνο η αγγλική έκδοση– που φωτίζει την πολυσχιδή και ανήσυχη προσωπικότητά του. Σε αυτό το βιβλίο, μέσα από διαλόγους με τον συγγραφέα περί της ποιητικής η μη των στίχων του, δεν αποδέχεται ότι είναι ποιητής. Εύγλωττα έχει πει: «Είμαι οι λέξεις μου».

Ντύλαν και Γκίνσμπεργκ στον ταφο του Κέρουακ, 1975

Ο Ντύλαν είναι ένας τροβαδούρος που ακούγεται σαν μελοποιημένος Ρεμπώ. Δεν έκανε υπέρβαση μόνο με τη μουσική του. Άφησε το στείρο, κατά τη γνώμη του, περιβάλλον της folk και των τραγουδιών διαμαρτυρίας που τον καθιέρωσαν στον κύκλο των διανοούμενων του Village αλλά και κινήματος της Νέας Αριστεράς. Το σημαντικό είναι ότι αυτός άλλαξε όλη τη φόρμα και το περιεχόμενο της μέχρι τότε ρηχής ρητορικής των στίχων, εγκαθιδρύοντας πιο πυκνά και περίπλοκα σχήματα, σαφώς επηρεασμένος από τους Γάλλους συμβολιστές, αλλά και αντλώντας από γίγαντες της παγκόσμιας λογοτεχνίας, αναπλάθοντάς τα με τον δικό του μοναδικό τρόπο. Ας αντιπαραβάλει κάποιος το «It’s

alright ma» με αποσπάσματα από την *Έρημη Χώρα* του T.S. Elliot.

Δεν είναι υπερβολικό να ειπωθεί ότι ο Ντύλαν είναι βασικός πυλώνας της ροκ μουσικής και της αντικουλτούρας εν γένει. Ίσως και ο πιο εγκεφαλικός συνθέτης – οι άλλοι δύο, κατά τη γνώμη του γράφοντος, είναι ο Zappa και ο Lennon. Ο Ντύλαν άλλαζε προσωπεία παίζοντας με την περσόνα του – *masked and anonymous* .[1] Και βέβαια βίωσε μια ζωή γεμάτη αντιφάσεις, από τα τραγούδια διαμαρτυρίας (protest sogs) και τον Woody Guthrie στην ψυχεδέλεια, στον Ιουδαϊσμό αλλά και στον Χριστό• και τώρα, στα 75 του χρόνια, στις διαφημίσεις της Κράισλερ, σε εκπομπή στο ραδιόφωνο, ενώ πρόσφατα εντρυφά στο έργο του Frank Sinatra!

Ο Ντύλαν, οχυρωμένος πίσω από τα μαύρα γυαλιά του επί σκηνής ή και έξω απ' αυτή, είναι ένας παρατηρητής των καιρών που αλλάζουν. Καταγράφει, δεν προτείνει. Αποποιήθηκε μετά βδελυγμίας τον τίτλο του ηγέτη (leader) που κάποιοι πήγαιναν να του φορτώσουν. «Ήθελαν να βγω έξω και να πάρω τα ηνία της επανάστασης. Το μόνο για το οποίο νοιαζόμουν τότε ήταν αν είναι κουρδισμένες οι χορδές της κιθάρας μου και πώς να προφυλάξω τα παιδιά μου από τις ορδές των παρείσακτων που πολιορκούσαν το σπίτι μου», έλεγε τις μέρες του Γούντστοκ (έμενε στην περιοχή, τα μάζεψε κι έφυγε και δεν συμμετείχε ούτε στο ομώνυμο φεστιβάλ το 1969).

Εάν αφήσουμε κατά μέρος την παραφιλολογία των «σοβαρών» ακαδημαϊκών κύκλων, ντόπιων και ξένων, που ξεκατινιάζονται μεταξύ τους, με πρόσχημα την κριτική και το «αλάθητο» ένστικτο, θα λέγαμε ότι αυτή η απόφαση για το Νόμπελ είναι μια γροθιά στη σοβαροφάνεια τέτοιων κύκλων. Στο κάτω κάτω της γραφής, σε τι διαφέρει το Νόμπελ από τα βραβεία Όσκαρ της κινηματογραφικής ακαδημίας; «Κερδίζουν» οι καλύτεροι; Και ποιοι είναι οι «καλύτεροι»; Και γιατί να υπάρχουν βραβεία, στην τελική;

Αυτό που αξίζει στην όλη ιστορία είναι μήπως και ταρακουνηθούν κάποιοι αδαείς και, έστω από περιέργεια, δουν τι είναι αυτός ο

Ντύλαν αλλά και η γενιά των μπιτ, ίσως και ο Hunter S. Thompson και άλλοι τόσοι αφανείς της αντικουλτούρας που κίνησαν τους τροχούς της αμφισβήτησης διαχρονικά και που μας επηρέασαν στο να αυτο-μορφωθούμε πέρα από τα κανάλια της κυρίαρχης κουλτούρας.

Στην αδηφάγα κοινωνία του θεάματος αρκεί να μην εντρυφήσουμε στο θέαμα και στη θέαση, αλλά να ξεφύγουμε από το επιφανειακό, να το ταράξουμε, να συνθέσουμε φρέσκα μοτίβα ζωής και ενσυνείδησης.

[1] Ο Bowie το έκανε με τον ίδιο τρόπο, αλλά κατεξοχήν θεατρικά (βλ. σχετικό άρθρο στον παρόντα ιστότοπο).

Ανοιχτή Συνέλευση B-FEST 6

Αρχισε η προετοιμασία του B-FEST 6!!
Καλούμε όλες και όλους να συμμετέχουν ελεύθερα και αμεσοδημοκρατικά στην εκ νέου διοργάνωσή του. Και φέτος φιλοδοξούμε να στήσουμε το μεγαλύτερο διεθνές αντιεξουσιαστικό φεστιβάλ της χώρας.

Για ιδέες, προτάσεις, συμμετοχές και κάθε είδους βοήθεια: **Τετάρτη 19/10** στον Ελεύθερο κοινωνικό χώρο **Nosotros** στις **20:00**.

babylonia.mashup.gr

B - FEST 6

Ανοιχτή Συνέλευση για τη διοργάνωση
Του διεθνούς αντιεξουσιαστικού φεστιβάλ
του πολιτικού περιοδικού

ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ

Τετάρτη 19/10
στις 20.00

στον ε.κ.χ.
Nosotros
Θεμιστοκλεούς 66
Εξάρχεια

Σημειώσεις για τον Αγκάμπεν και την Κατάσταση Εκτάκτου Ανάγκης

Κώστας Δεσποινιάδης

Ο Τζόρτζιο Αγκάμπεν, καθηγητής αισθητικής σε διάφορα σημαντικά πανεπιστήμια, είναι, κατά τη γνώμη μου, ένας από τους σημαντικότερους πολιτικούς φιλοσόφους της εποχής μας. Ασφαλώς είναι αδύνατο να συνοψίσει κανείς σε λίγες σελίδες την πολύπλοκη και πολυδαίδαλη σκέψη του. Εδώ θα δώσουμε μερικούς μόνο βασικούς άξονες, αναγκαστικά εν συντομία.

Τη γνωριμία μας με τη σκέψη του Ιταλού στοχαστή την οφείλουμε σε κάποια σύντομα κείμενά του που μετέφρασε πριν χρόνια ο Παναγιώτης Καλαμαράς των εκδόσεων Ελευθεριακή Κουλτούρα. Πλέον, διαθέτουμε μεταφρασμένα στα ελληνικά αρκετά βιβλία του και κυρίως τα δύο βασικά έργα του, το Homo Sacer και την Κατάσταση Εξαίρεσης που μας βοηθάνε να αποκτήσουμε πληρέστερη εικόνα της σκέψης του.

Εν πρώτοις, μπορούμε να επισημάνουμε ότι στο έργο του συναντιούνται γόνιμα τέσσερις σπουδαίοι στοχαστές του παρελθόντος: Ο Καρλ Σμιτ, ο Βάλτερ Μπένγιαμιν, η Χάννα Αρεντ και ο Μισέλ Φουκώ (χωρίς να σημαίνει ότι δεν υπάρχουν κι άλλοι, καθώς ο Αγκάμπεν είναι ένας στοχαστής που όχι μόνο έχει τεράστια παιδεία – ιστορική, αισθητική, φιλοσοφική, λογοτεχνική – αλλά δεν διστάζει, σε αντίθεση με άλλους, να φανερώνει τις πηγές του, και αυτό φυσικά είναι προς τιμήν του – Ντεμπόρ, Κάφκα, Βάλτζερ είναι λίγα μόνο ενδεικτικά ονόματα).

Από τον Καρλ Σμιτ, έναν ενδιαφέροντα στοχαστή που όμως πρέπει κανείς να τον διαβάζει με προσοχή – η εμπλοκή του με τον

ναζισμό είναι λίγο πολύ γνωστή – δανείζεται την έννοια της κατάστασης εξαίρεσης ή κατάσταση εκτάκτου ανάγκης. Από τον Μπένγιαμιν – την έκδοση των απάντων του οποίου επιμελήθηκε στα ιταλικά ο Αγκάμπεν – την έννοια της γυμνής ζωής (που πρωτοεμφανίζεται σε ένα δοκίμιο του Μπένγιαμιν που γράφτηκε το 1921 και ονομάζεται "Για μια κριτική της Βίας"), αλλά και την παρατήρηση ότι η κατάσταση εκτάκτου ανάγκης γίνεται διαρκής.

Από τον ύστερο Φουκώ δανείζεται την έννοια της βιοπολιτικής (αν και δεν την χρησιμοποιεί με τον ίδιο τρόπο, αλλά μάλλον την επεκτείνει) και από την Αρεντ – με την οποία αλληλογραφούσε από νεαρή ηλικία – την ανάλυση του Ολοκληρωτισμού.

Κυρίαρχος, λέει ο Σμιτ στο έργο του Πολιτική θεολογία, είναι αυτός που ορίζει την κατάσταση εξαίρεσης. Το πότε δηλαδή εξαιτίας ενός εξαιρετικού κινδύνου για την πολιτεία αναστέλλονται προσωρινά (αυτό το προσωρινά ας το κρατήσουμε για αργότερα) βασικές διατάξεις του συντάγματος.

Ο Αγκάμπεν στην Κατάσταση Εξαίρεσης μας παρέχει μια εξαιρετική γενεαλογική παρουσίαση της παραπάνω έννοιας. Κατά τον Ιταλό φιλόσοφο, πρόδρομος αυτού μπορεί να θεωρηθεί ένας θεσμός του ρωμαϊκού δικαίου, το iustitium [Δικαιοστάσιο]. Σύμφωνα με αυτόν τον θεσμό, αν η σύγκλητος είχε πληροφορίες για μια κατάσταση που μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο τη Δημοκρατία, μπορούσε να εκδώσει ένα senatus consultum ultimum [ύστατο δόγμα συγκλήτου] με το οποίο ζητούσε από τους ύπατους ή τους αναπληρωτές τους, τούς ανθύπατους, και σε ορισμένες περιπτώσεις από τον πραίτορα και τους δημάρχους να λάβουν οποιοδήποτε μέτρο θεωρούσαν απαραίτητο για τη σωτηρία του κράτους. Η συγκλητική αυτή απόφαση βασιζόταν σε ένα διάταγμα που κήρυσσε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης έπειτα από έναν εξωτερικό πόλεμο, έναν εμφύλιο πόλεμο ή μια εσωτερική εξέγερση.

Από τη Ρώμη, ο Αγκάμπεν μάς μεταφέρει στη Ναπολεόντεια Γαλλία για να μας θυμίσει ότι εκεί προβλεπόταν και κατάσταση

πλασματικής πολιορκίας με βάση ένα διάταγμα που εξέδωσε ο Ναπολέων στις 24 Δεκεμβρίου του 1811, και προέβλεπε τη δυνατότητα επιβολής κατάστασης πολιορκίας, την οποία μπορούσε να κηρύξει ο αυτοκράτορας, ανεξάρτητα από την πραγματική κατάσταση της πόλης και τότε παρέχονταν στην αστυνομία αυξημένες εξουσίες δίχως να χρειαστεί να κηρυχθεί επισήμως η χώρα σε κατάσταση πολιορκίας.

Στη συνέχεια, ο Αγκάμπεν, ανασύροντας το παράδειγμα του Χίτλερ, λέει: «Αμέσως μόλις ο Χίτλερ κατέλαβε την εξουσία, εξέδωσε στις 28 Φεβρουαρίου του 1933 το "Διάταγμα για την προστασία του λαού και του κράτους'' το οποίο ανέστελλε τα άρθρα του Συντάγματος της Βαϊμάρης που αφορούσαν τις ατομικές ελευθερίες. Το διάταγμα δεν ανακλήθηκε ποτέ, με αποτέλεσμα όλο το Γ΄ Ράιχ να μπορεί να θεωρηθεί, από νομικής άποψης, ως μια κατάσταση εξαίρεσης που διήρκησε δώδεκα χρόνια. Με αυτή την έννοια, ο σύγχρονος ολοκληρωτισμός μπορεί να οριστεί ως η θέσμιση, μέσω της κατάστασης εξαίρεσης, ενός κατά νόμον εμφυλίου πολέμου που επιτρέπει τη φυσική εξόντωση όχι μόνο των πολιτικών αντιπάλων, αλλά και ολόκληρων κατηγοριών πολιτών που για κάποιο λόγο δίνουν την εντύπωση ότι δεν μπορούν να ενσωματωθούν στο πολιτικό σύστημα. Έκτοτε, η σκόπιμη διαμόρφωση μιας διαρκούς κατάστασης εκτάκτου ανάγκης (παρότι ενδεχομένως δεν κηρύσσεται με την τεχνική έννοια του όρου) αναδείχθηκε σε μια από τις βασικότερες πρακτικές των σύγχρονων κρατών, ακόμα και των λεγόμενων δημοκρατικών. Ενώπιον εκείνης της εξέλιξης που ορίστηκε ως «παγκόσμιος εμφύλιος πόλεμος» (έκφραση που κάνει την εμφάνισή της το 1963 σε δύο βιβλία ταυτόχρονα, στο "Για την Επανάσταση" της Άρεντ και στη "Θεωρία του Αντάρτη" του Καρλ Σμιτ), η κατάσταση εξαίρεσης τείνει όλο και περισσότερο να παρουσιάζεται ως το κυρίαρχο παράδειγμα διακυβέρνησης στη σύγχρονη πολιτική.»

Σύμφωνα με την εύστοχη παρατήρηση του Μπένγιαμιν, η κατάσταση εξαίρεσης τείνει να γίνει ο κανόνας και το σύνολο σχεδόν της ανθρωπότητας ορίζεται ως επικίνδυνη τάξη.

Από το Τρίτο Ράιχ και τον Χίτλερ, ο Αγκάμπεν μάς μεταφέρει

στην Αμερική της 11ης Σεπτεμβρίου του 2001. Στις 26-10-2001 ψηφίζεται από τη Γερουσία η λεγόμενη Patriot Act (Πατριωτική Νομοθετική Πράξη) η οποία επέτρεπε στον γενικό εισαγγελέα να θέτει υπό κράτηση οποιονδήποτε αλλοδαπό θεωρούνταν ύποπτος για ενέργειες που έθεταν σε κίνδυνο την εθνική ασφάλεια των ΗΠΑ· αλλά μέσα σε εφτά μέρες ο αλλοδαπός αυτός έπρεπε είτε να απελαθεί είτε να κατηγορηθεί για παράβαση του νόμου περί μετανάστευσης ή για κάποιο άλλο αδίκημα. Ενώ λίγες μέρες μετά, στις 13 Νοεμβρίου του 2001, ο τότε πρόεδρος των ΗΠΑ Τζωρτζ Μπους εξέδωσε μια στρατιωτική διαταγή (military order) σύμφωνα με την οποία νομιμοποιείται η αόριστη κράτηση και η παραπομπή σε δίκη από στρατιωτικές επιτροπές (military commissions) – για να μην συγχέονται με τα στρατοδικεία που προβλέπονται από το δίκαιο του πολέμου – των μη πολιτών οι οποίοι θεωρούνται ύποπτοι για συμμετοχή σε τρομοκρατικές ενέργειες.

Η καινοτομία της διαταγής του προέδρου Μπους έγκειται στο γεγονός ότι απογυμνώνει το άτομο από κάθε νομική υπόσταση, δημιουργώντας έτσι μια οντότητα που δεν μπορεί ούτε να κατονομαστεί ούτε να κατηγοριοποιηθεί νομικά. Για παράδειγμα, οι Ταλιμπάν που συνελήφθησαν στο Αφγανιστάν όχι μόνο δεν βρίσκονταν στην κατάσταση αιχμαλωσίας πολέμου που ορίζει η Συνθήκη της Γενέβης, αλλά ούτε καν αυτής του κρατουμένου για ένα οποιοδήποτε αδίκημα σύμφωνα με τους αμερικάνικους νόμους. Δηλαδή: Ούτε αιχμάλωτοι πολέμου, ούτε κατηγορούμενοι, παρά απλοί κρατούμενοι, αντικείμενο μιας αόριστης κράτησης όχι μόνο με τη χρονική έννοια του όρου, αλλά και λόγω της φύσης της, εφόσον εκφεύγει τελείως του νόμου και του νομικού ελέγχου. Η μόνη δυνατή σύγκριση με όσα γνωρίζουμε από την πρόσφατη ιστορία μπορεί να γίνει με την κατάσταση στην οποία βρέθηκαν οι Εβραίοι στα στρατόπεδα συγκέντρωσης, οι οποίοι μαζί με την υπηκοότητα έχαναν και κάθε νομική υπόσταση.

Εδώ, βρισκόμαστε ενώπιον της άλλης μεγάλης θεωρητικής συνεισφοράς του Αγκάμπεν, που είναι η έννοια του Homo Sacer.

Ανασύροντας μια φιγούρα του αρχαίου ρωμαϊκού δικαίου, ο Ιταλός φιλόσοφος μάς υπενθυμίζει την ύπαρξη ενός υποκειμένου που, ενώ

κατηγορείται για κάποιο αδίκημα, δεν θυσιάζεται από την Πολιτεία, αλλά μπορεί να το φονεύσει ο οποιοσδήποτε χωρίς ο θύτης να τιμωρηθεί. Δηλαδή, η πολιτική του ιδιότητα αίρεται, χωρίς να περιέρχεται στην δικαιοσύνη της ιδιάζουσας τάξης του ιερού, όπως θα συνέβαινε με ένα θυσιαστήριο θύμα.

Μια άλλη σημαντική θεωρητική συνεισφορά του Αγκάμπεν είναι η διαπίστωση ότι το βιοπολιτικό παράδειγμα διακυβέρνησης στη Δύση σήμερα δεν είναι το παράδειγμα της αρχαιοελληνικής πόλεως, αλλά το παράδειγμα του στρατοπέδου συγκέντρωσης.

Σήμερα στρατόπεδο συγκέντρωσης είναι εν δυνάμει ολόκληρη η κοινωνία, οι σύγχρονες «δημοκρατίες» είναι ο φυσιολογικός συνεχιστής του ολοκληρωτισμού, όπως και ο ναζισμός του 20ού αιώνα δεν ήταν παρά μια εγγενής ροπή του καπιταλισμού. (όπως εύστοχα μας υπενθυμίζει ο Χορκχάιμερ, ο φασισμός είναι οργανική τάση του καπιταλισμού: «Όποιος δεν θέλει να μιλήσει για τον καπιταλισμό, καλά θα κάνει να μην μιλά για τον φασισμό»). Σήμερα, στη θέση του εξοντώσιμου Εβραίου βρίσκονται, εν δυνάμει, μεγάλες πληθυσμιακές ομάδες. Οι μετανάστες στις ζώνες προσωρινής κράτησης, όπου η στέρηση της ιθαγένειας τους στερεί οποιαδήποτε έννοια ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι αναλώσιμοι πληθυσμοί του τρίτου κόσμου, οι κάθε είδους κοινωνικά και οικονομικά αποκλεισμένοι στις δυτικές κοινωνίες, εν τέλει σχεδόν όλοι μας εφόσον υποκείμεθα σε υγειονομικές πολιτικές, σε μια διαρκώς αυξανόμενη βιοτεχνολογική παρέμβαση (ας θυμηθούμε εδώ: τους νόμους για το τσιγάρο, τις υποτιθέμενες επιδημίες γρίπης που «ξεσπούν» κάθε τόσο και τους συνακόλουθους μαζικούς εμβολιασμούς, τις διατροφικές μολύνσεις), τους ευγονικούς σχεδιασμούς και την καταγραφή βιομετρικών δεδομένων. Ας έχουμε κατά νου, ενδεικτικά, ότι η φωτογράφηση κατηγορουμένων και η λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων, όταν εγκαινιάστηκαν ως αστυνομικές πρακτικές στα τέλη του 19ου αιώνα, αφορούσαν αποκλειστικά τους υπότροπους εγκληματίες. Σήμερα, είναι μια συνηθισμένη πρακτική για όλους τους πολίτες. Δεν είναι υπερβολή να πούμε ότι η ζοφερή περιγραφή του Αγκάμπεν μάς υπενθυμίζει ότι μάλλον

είμαστε περισσότερο αιχμάλωτοι των σύγχρονων κρατών παρά πολίτες τους.

Το ζήτημα της σχέσης των ανθρώπων με τα σύγχρονα κράτη, βέβαια, είναι ναρκοθετημένο ήδη από το τρόπο που έχει τεθεί το Δίκαιο. Ο Νόμος, η Βία και το Κράτος πάνε πιασμένα χέρι – χέρι (ο Προμηθέας Δεσμώτης του Αισχύλου είναι αρκετά διδακτικός επ' αυτού).

Αυτός που θεσπίζει το δίκαιο, θέτει εαυτόν εκτός δικαίου. Και αυτό είναι το θεμέλιο της κυριαρχίας. Η σχέση του κυριάρχου, δηλαδή, με τον νόμο είναι πάντοτε σχέση εξαίρεσης. Ο κυρίαρχος περιλαμβάνεται στην έννομη τάξη υπό τον όρο ότι εξαιρείται από αυτήν, και εξαιρείται επειδή ακριβώς επιβάλει την έννομη τάξη με μια εναρκτήρια βιαιοπραγία και τη συντηρεί με συνεχόμενες βιαιοπραγίες (πιο κοντινό μας παράδειγμα είναι η καταστολή των διαδηλώσεων, όπου το κράτος δια της αστυνομίας βιαιοπραγεί και παρανομεί ασύστολα, για να προστατέψει υποτίθεται τον νόμο). Ο Βέμπερ εύστοχα λέει κάπου ότι ως προς την άσκηση βίας στο εσωτερικό του, κάθε κράτος τείνει προς τη δικτατορία – κι αυτό είναι κάτι που δεν πρέπει να μας διαφεύγει.

Επιπλέον, ο κυρίαρχος ως δημιουργός δικαίου και πολιτικής τάξης, είναι εκείνος που αφενός απονέμει την πολιτική ιδιότητα και αφετέρου έχει τη δυνατότητα να την αίρει. Η άρση της πολιτικής ιδιότητας ενός ανθρώπου τον ρίχνει στην κατάσταση του Homo sacer για την οποία μιλήσαμε προηγουμένως.

Κάναμε λόγο για την Αρχαία Ρώμη, για τη Γαλλία επί Ναπολέοντα, για το Γ΄ Ράιχ, για την έκτακτη νομοθεσία στις ΗΠΑ μετά την 11η Σεπτεμβρίου. Κλείνοντας, ας κάνουμε και μια προβολή στα καθ' ημάς.

Το Σύνταγμα της Ελλάδας, όπως (υποτίθεται ότι) ισχύει σήμερα, χωρίζεται σε τέσσερα μέρη. Το Πρώτο Μέρος (άρθρα 1-3) περιλαμβάνει τις βασικές διατάξεις, που αφορούν στον καθορισμό του πολιτεύματος. Το Δεύτερο Μέρος (άρθρα 4-25) περιλαμβάνει τις διατάξεις που αφορούν τα κοινωνικά και ατομικά δικαιώματα.

Το Τρίτο Μέρος (άρθρα 26-105) αφορά την οργάνωση και τη λειτουργία της Πολιτείας και το Τέταρτο (άρθα 106-120) αφορά τις μεταβατικές διατάξεις.

Ας δούμε το Πρώτο Μέρος που, όπως είπαμε, αφορά τον καθορισμό του πολιτεύματος.

Εκεί, στο Άρθρο 2, παράγραφος 1, διαβάζουμε: «Ο σεβασμός και η προστασία του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας».

Εύλογα θα αναρωτηθεί κάποιος πολιτικά και νομικά υποψιασμένος αναγνώστης τι δουλειά έχει ένα τέτοιο άρθρο, που κανονικά θα έπρεπε να βρίσκεται στο Δεύτερο Μέρος που αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα στο Πρώτο Μέρος που όμως αφορά τη δομή του πολιτεύματος;…

Εδώ βρίσκεται, στην αρχή μάλιστα του συντάγματος, η πρόβλεψη και το «πάτημα» για την ελληνική εκδοχή της κήρυξης κατάστασης εκτάκτου ανάγκης. Εφόσον «πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας είναι ο σεβασμός και η προστασία του ανθρώπου», όταν ο τελευταίος απειλείται η Πολιτεία πρέπει να λάβει έκτακτα μέτρα.

Αλλωστε, η κατάσταση εξαίρεσης που υπονοείται και σιωπηρά προαναγγέλεται στο Αρθρο 2, προβλέπεται ρητά και περιγράφεται με κάθε λεπτομέρεια στο Άρθρο 48 (και φυσικά, σε επίπεδο συμβολισμού, έχει τη σημασία του ότι το άρθρο 48 ήταν ακριβώς εκείνο το άρθρο στο σύνταγμα της Βαϊμάρης που επέτρεψε στον Χίτλερ να κηρύξει κατάσταση εκτάκτου ανάγκης). Το Άρθρο 48, λοιπόν, προβλέπει τα εξής:

1. Σε περίπτωση πολέμου, επιστράτευσης εξαιτίας εξωτερικών κινδύνων ή άμεσης απειλής της εθνικής ασφάλειας, καθώς και αν εκδηλωθεί ένοπλο κίνημα για την ανατροπή του δημοκρατικού πολιτεύματος, η Βουλή, με απόφασή της, που λαμβάνεται ύστερα από πρόταση της Κυβέρνησης, θέτει σε εφαρμογή, σε ολόκληρη την Επικράτεια ή σε τμήμα της, το νόμο για την κατάσταση πολιορκίας, συνιστά εξαιρετικά δικαστήρια και αναστέλλει την

ισχύ του συνόλου ή μέρους των διατάξεων των άρθρων 5 παράγραφος 4, 6, 8, 9, 11, 12 παράγραφοι 1 έως και 4, 14, 19, 22 παράγραφος 3, 23, 96 παράγραφος 4 και 97. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δημοσιεύει την απόφαση της Βουλής.

Με την απόφαση της Βουλής ορίζεται η διάρκεια ισχύος των επιβαλλόμενων μέτρων, η οποία δεν μπορεί να υπερβεί τις δεκαπέντε ημέρες.

2. Σε περίπτωση απουσίας της Βουλής ή αν συντρέχει αντικειμενική αδυναμία να συγκληθεί εγκαίρως, τα μέτρα της προηγούμενης παραγράφου λαμβάνονται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου. Το διάταγμα υποβάλλεται από την Κυβέρνηση στη Βουλή για έγκριση μόλις καταστεί δυνατή η σύγκλησή της, ακόμη και αν έληξε η βουλευτική περίοδος ή η Βουλή έχει διαλυθεί, και πάντως μέσα σε δεκαπέντε ημέρες το αργότερο.

3. Η διάρκεια των κατά τις προηγούμενες παραγράφους μέτρων μπορεί να παρατείνεται ανά δεκαπενθήμερο μόνο με προηγούμενη απόφαση της Βουλής, η οποία συγκαλείται ακόμη και αν έχει λήξει η βουλευτική περίοδος ή η Βουλή έχει διαλυθεί.

4. Τα κατά τις προηγούμενες παραγράφους μέτρα αίρονται αυτοδικαίως με τη λήξη των προθεσμιών που προβλέπονται στις παραγράφους 1, 2 και 3, εφόσον δεν παρατείνονται με απόφαση της Βουλής, και σε κάθε περίπτωση με τη λήξη του πολέμου, εφόσον είχαν επιβληθεί εξαιτίας πολέμου.

5.Αφότου αρχίσουν να ισχύουν τα μέτρα των προηγούμενων παραγράφων ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ύστερα από πρόταση της Κυβέρνησης, μπορεί να εκδίδει πράξεις νομοθετικού περιεχομένου, για να αντιμετωπιστούν επείγουσες ανάγκες ή για να αποκατασταθεί ταχύτερα η λειτουργία των συνταγματικών θεσμών. Οι πράξεις αυτές υποβάλλονται για κύρωση στη Βουλή μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από τη σύγκλησή της σε σύνοδο και παύουν να ισχύουν στο εξής, αν δεν υποβληθούν στη Βουλή μέσα στις παραπάνω προθεσμίες ή δεν εγκριθούν από αυτή μέσα σε

δεκαπέντε ημέρες αφότου υποβλήθηκαν.

6. Οι κατά τις παραγράφους 2 και 3 αποφάσεις της Βουλής λαμβάνονται με την πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των βουλευτών και η κατά την παράγραφο 1 απόφαση με την πλειοψηφία των τριών πέμπτων του συνολικού αριθμού των βουλευτών. Η Βουλή αποφασίζει σε μία μόνο συνεδρίαση.

7. Σε όλη τη διάρκεια της εφαρμογής των μέτρων κατάστασης ανάγκης, τα οποία λαμβάνονται κατά το άρθρο αυτό, ισχύουν αυτοδικαίως οι διατάξεις των άρθρων 61 και 62 του Συντάγματος, ακόμη και αν διαλύθηκε η Βουλή ή έληξε η βουλευτική περίοδος.

Όλα αυτά συνομολογούν αυτό που εύστοχα συνόψισε ο Γεράσιμος Λυκιαρδόπουλος με άλλη αφορμή: ότι σε συνθήκες πολιτικής κρίσης η καλύτερη άμυνα της (αστικής) δημοκρατίας είναι η αυτοκατάργησή της. Κι αυτό είναι κάτι που δεν πρέπει επουδενί να ξεχνάμε στην ιστορική φάση που βρισκόμαστε.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Giorgio Agamben, Homo Sacer, μτφρ. Παναγιώτης Τσιαμούρας, εκδ. Scripta.
Giorgio Agamben, State of Exception, The University of Chicago Press.
(Ελλ. εκδ. Giorgio Agamben, Κατάσταση Εξαίρεσης, μτφρ. Μαρία Οικονομίδου, εκδ. Πατάκη).
Carl Schmitt, Πολιτική Θεολογία, μτφρ. Παναγιώτης Κονδύλης, εκδ.Λεβιάθαν.
Carl Schmitt, Η θεωρία του Αντάρτη, μτφρ. Σίσσυ Χασιώτη, εκδ. Πλέθρον.
Walter Benjamin, Για μια κριτική της βίας, μτφρ. Λεωνίδας Μαρσιανός, εκδ. Ελευθεριακή Κουλτούρα.
Hannah Arendt, Για την επανάσταση, μτφρ. Αγγελική Στουπάκη, εκδ. Αλεξάνδρεια.
Φώτης Τερζάκης, «Το αρχέτυπο του Νταχάου και του Γκουαντάναμο», Βιβλιοθήκη της Ελευθεροτυπίας, 9-9-2005.
Άρης Λεωνίδου, Βία, πολιτική, βιοπολιτική (ανέκδοτη εργασία).

** Το κείμενο αποτελεί ομιλία που έγινε στις 6-9-2012 σε εκδήλωση με θέμα «**Κρίση και κατάσταση εξαίρεσης**», στα πλαίσια του **Φεστιβάλ Άμεσης Δημοκρατίας**.*

2η Ευρωμεσογειακή Συνάντηση "Η Οικονομία των Εργαζομένων"

Στις **28, 29 και 30 Οκτώβρη** ανακτημένες επιχειρήσεις, συνεργατικές και αλληλέγγυα κινήματα από την Τουρκία, την Ελλάδα, τη Βοσνία, την Κροατία, τη Σερβία, τη Γαλλία, την Ισπανία, την Πολωνία, την Αγγλία και την Ιταλία συναντιόμαστε στο εργοστάσιο της BIOME στη Θεσσαλονίκη για να μιλήσουμε για το παρόν που χτίζουμε και το μέλλον που ονειρευόμαστε.
Ένα παρόν αντίστασης, ένα μέλλον χωρίς υποταγή και εκμετάλλευση.

Περισσότερες πληροφορίες **εδώ** .

Από την Αργεντινή μέχρι την Τουρκία αλλά και το Κομπάνι, παρά τις πολιτισμικές και κοινωνικές διαφορές, *τα κατειλημμένα εργοστάσια και οι συνεργατικές επιχειρήσεις αποτελούν πράξη αντίστασης* απέναντι στην απαξίωση της εργατικής δύναμης και την καταστροφή των παραγωγικών δομών, απάντηση στην ανεργία και την περιθωριοποίηση· ταυτόχρονα, *αποτελούν πρόταση για την οικοδόμηση μιας διαφορετικής οικονομίας*, εναλλακτικής στην οικονομία του καπιταλισμού: της οικονομίας των εργαζόμενων. Είναι μία μορφή αγώνα βασισμένη στην αυτοδιαχείριση και στοχεύει στην υπεράσπιση των συμφερόντων όσων ζουν από την εργασία τους. Τέτοιες εμπειρίες μπορεί να συμπεριλαμβάνουν *ανακτημένα εργοστάσια, συγκεκριμένες κοοπερατίβες εργασίας, κοινωνικά ιατρεία, μορφές συνεργατικής οικονομίας και άλλες μορφές αγώνα για την αυτοοργάνωση στην εργασία και την*

αυτοδιαχείριση της οικονομίας.

Τα ζωντανά κινήματα που συσπειρώνονται γύρω από τα εγχειρήματα αυτά *αμφισβητούν την κυριαρχία του «αόρατου χεριού» της αγοράς* και θέτουν με τρόπο σαφή τα ερωτήματα: τι παράγουμε, πώς το παράγουμε και για ποιόν το παράγουμε. Μέσα από συμμετοχικές και οριζόντιες διαδικασίες, ολόκληρη η κοινωνία μπορεί να γίνει συμμέτοχος στην οργάνωση της παραγωγής και της διανομής του παραγόμενου από την ίδια πλούτου. Έτσι η *άμεση δημοκρατία, ο εργατικός/κοινωνικός έλεγχος και η αυτοδιαχείριση* παύουν να είναι αφηρημένες έννοιες, και γίνονται εργαλεία *ανάκτησης της αξιοπρέπειας, διατήρησης των μέσων διαβίωσης αλλά και δημιουργίας διαφορετικών κοινωνικών και οικονομικών σχέσεων.*

2η ΕΥΡΩΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ

"Η Οικονομία των Εργαζομένων"

[...ένας χώρος συνεύρεσης, συζήτησης και σύμπραξης γύρω από τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι εργαζόμενοι στην προσπάθεια τους να υπερασπιστούν την εργασία τους μέσα από την αυτοδιαχείριση...]

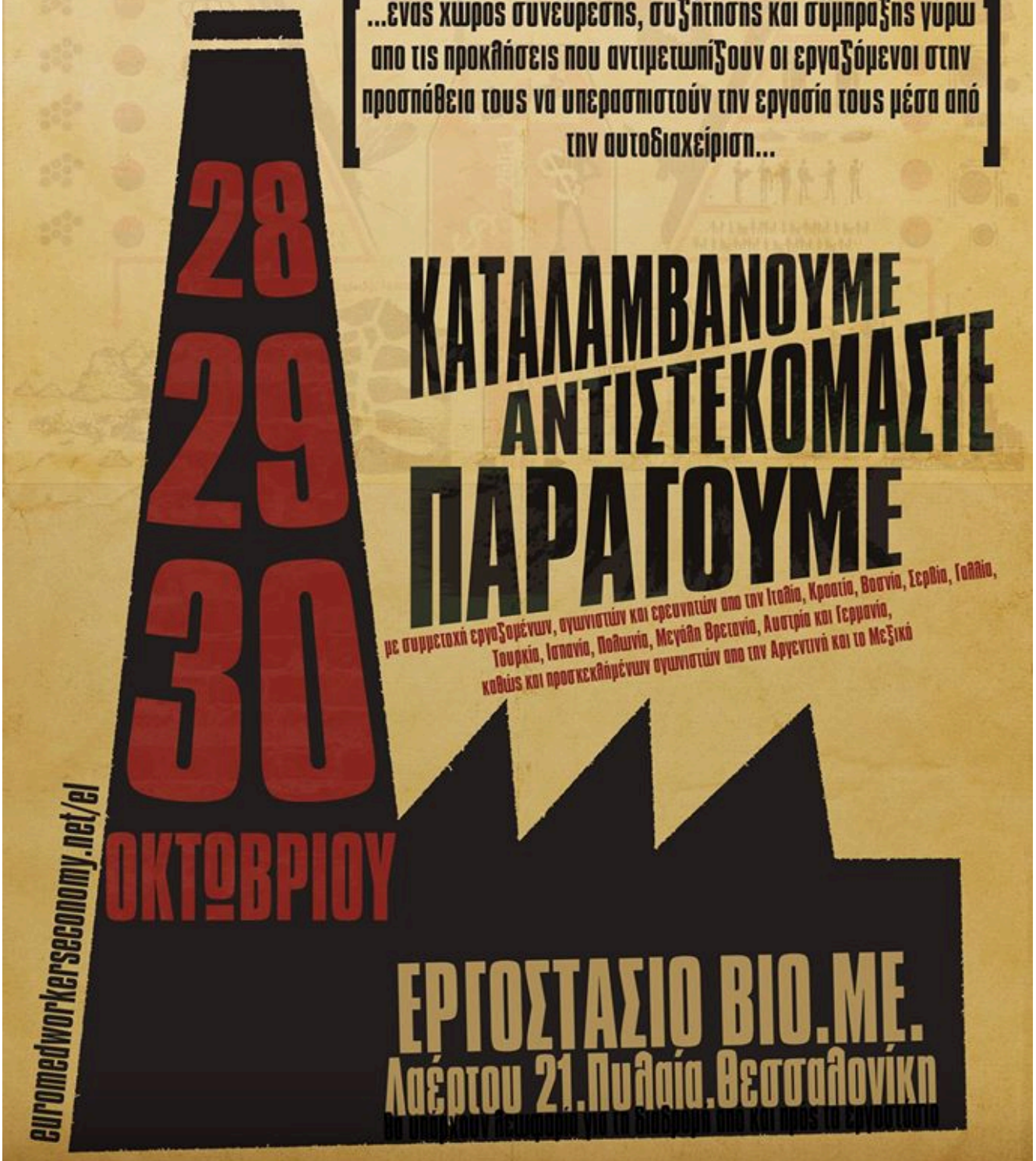

ΚΑΤΑΛΑΜΒΑΝΟΥΜΕ
ΑΝΤΙΣΤΕΚΟΜΑΣΤΕ
ΠΑΡΑΓΟΥΜΕ

με συμμετοχή εργαζομένων, αγωνιστών και ερευνητών από την Ιταλία, Κροατία, Βοσνία, Σερβία, Γαλλία, Τουρκία, Ισπανία, Πολωνία, Μεγάλη Βρετανία, Αυστρία και Γερμανία, καθώς και προσκεκλημένων αγωνιστών από την Αργεντινή και το Μεξικό

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΒΙΟ.ΜΕ.
Λαέρτου 21. Πυλαία. Θεσσαλονίκη

Θα υπάρχουν λεωφορεία για τη διαδρομή από και προς το εργοστάσιο

euromedworkerseconomy.net/el

Εκπομπή ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ – Οι Διατλαντικές Συμφωνίες TTIP, CETA (audio)

Εκπομπή ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ.
Κάθε Παρασκευή στις 14:00, στην ERTOPEN.
Αναλύσεις και σχολιασμός… από τα κάτω.

Αυτή την εβδομάδα συζητάμε για τις διατλαντικές συμφωνίες TTIP και CETA.

Η CETA, η TTIP και η TISA είναι οι συμφωνίες που παραδίδουν έδαφος και υπέδαφος στις πολυεθνικές για κερδοσκοπία χωρίς όρια και χωρίς προφύλαξη, καταργώντας όλα τα εμπόδια ελέγχου με δραματικές επιπτώσεις στην παραγωγή και ασφάλεια των τροφίμων, στο περιβάλλον, σε δικαιώματα.

Στο 2ο μέρος της εκπομπής σχολιάζουμε και την πρόσφαση "διαμάχη" εκκλησίας-κράτους με αφορμή το ζήτημα του μαθήματος των θρησκευτικών στα σχολεία.

Μοναχικός σκύλος…

Νίκος Κουφόπουλος

Κάθε δεύτερη Κυριακή, εδώ στη Βαβυλωνία,

νέα θα έχουμε για εσάς, έμμετρα και ίσως… αστεία(?)

Γεια και χαρα. Και παλι εδώ σε τουτη τη γωνια.
Ψαχνω τις ριμες για να βρω με σχετικη αγωνια.
Να είν' τα στιχακια μου καλα, ομορφα και αστεια.
Όμως να ειναι και σοβαρα. Δυσκολη ιστορια.
Τι διαολο με επιασε εμμετρα για να γραφω;
Μαλλον ζηλεψα το Σουρη. Τον κλεβω. Αντιγραφω.
Και τον δικο του τον «Ρωμιό», αναρχικο να κανω.
Ενταξει, δυσκολο πολύ. Το ξερω δεν τον φτανω.
Σατυρικοι οι στιχοι του, σαν τον Αριστοφανη.

Για μενα τι αραγε θα πουν; Με βλεπω…σκετο Φάνη.
Μα δε βαριεστε, όλα καλα. Μου φτανει που γουσταρω,
και στη Βαβυλωνια όταν ξυπνω…κλικαρω.
Βλεπετε, ολο μοντερνιες ξηγιεμαι. Λεξεις της νιοτης.
Να μην τα…παιρνει ελπιζω τωρα ο Μπαμπινιωτης.
Ετσι μιλανε οι ποιητες; Πώς εχουμε ξεπεσει;

Μα αν μου επιτρεπετε, κι αυτον τον εχω…χεσει.
[Μα αυτος το ξερει, η σάτυρα συχνα συνηθως βριζει.
Και τα του οικου της αυτή, και μονο αυτή οριζει].

Τιποτα. Όλα απ' την αρχη, και σιγουριά καμία.
Σε θρονο υψιστο, χρυσο, μονο η αμφιβολια.
Ολοι οι σοφοι, οι κατοχοι αληθειας, δεν μπορουνε
θρονο εδω να εχουνε. Να παν΄να γαμηθουνε.
Μα είναι γλωσσα ποιητων καποιοι θα ξαναπουνε;
Κι αυτοι σε δυο στιχακια πριν, απαντηση θα βρουνε.

Ισως η φεμινιστρια φιλη μου η Μαρια, μου θυμωσει,
και σεξισμο στις λεξεις μου υπογειο αποδωσει.
Ενταξει, αυτό υποσχομαι να το ξανακοιταξω
και στο εξης θα σκεφτομαι τον στιχο πριν τον γραψω.

Μα τι ελεγα; Με όλα αυτά, που ηθελα να φτασω;
Γαμωτο μου. Μπερδευτηκα. Ενταξει, παω πασο.
Ζητω συγνωμη απ' ολους σας και για να ξεπληρωσω
καποια στιχακια…σοβαρα, αμεσως θα σας δωσω:

Μοναχικός σκύλος…

[Μια κουβέντα με την… Αϊριν Ράδερφορντ Μακ Λάουντ 1891-1964]

Είμαι ένας ισχνός σκύλος, ξύπνιος σκύλος,
άγριος σκύλος και μοναχός.
Είμαι ένας τραχύς σκύλος, ζόρικος σκύλος.
Μόνο για μένα κυνηγός.

Είμαι κακός σκύλος, τρελός σκύλος.
Τα ηλίθια πρόβατα προγκάω.
Μου αρέσει να κάθομαι τις νύχτες
και στο φεγγάρι να αλυχτάω.

Δεν υπάρχει για μένα παραγώνι.
Ούτε πιάτο ξέχειλο από φαγητό.
Μόνο κλειστές πόρτες, πετροβόλημα,
μίσος, κλωτσιές, κυνηγητό.

Ποτέ δεν θα γίνω σκύλος για αγκαλιές.
Γλοιώδης ζήτουλας για λίγο κρέας.
Πειθήνιος σκύλος, χωρίς παραξενιές,
γλύφοντας πόδια μιας σίγουρης παρέας.

Δεν κάνω εγώ με άλλα σκυλιά δίπλα να τρέχουν.
Αυτά για λίγο ακολουθούν. Μετά τα παρατάνε…
Τα μονοπάτια τα δικά μου, μοναχικά. Δύσκολα έχουν.
Μα είναι τα καλύτερα. Μόνο οι αλήτες πάνε.

Χα, χα…καλα μαντεψατε. Κολπο είναι μεγαλο.
Τα ποιηματα μου φυσικα, εδώ ηθελα να βαλω.
Μα αν ζητουσα να εγραφα ποιηματα μοναχα,
ισως και να μου ελεγαν, δεν εχει χωρο, ταχα…
Ετσι κολπακι εκανα. Ειπα εμμετρα θα γραφω
για θεματα…ελευθερα, και θα τα υπογραφω.
Αυτό δικο μας μυστικο ας μεινει. Μην το λετε.
Γιατι ισως με διωξουνε, και εσεις μπορει να κλαίτε…

Υ.Γ. Εδώ Ελεύθερα Εξάρχεια…

nikos1789@gmail.com

Βιβλιοπαρουσίαση: Το Τέλος της Εθνικής Πολιτικής

Οι Εκδόσεις Εξάρχεια και ο Ελεύθερος Κοινωνικός Χώρος Nosotros σας προσκαλούν στην παρουσίαση του βιβλίου των Αλέξανδρου Σχισμένου και Νίκου Ιωάννου με τίτλο **“Το τέλος της εθνικής πολιτικής”**.

Τετάρτη 12/10, στις 20:00.

Οι μεταλλαγές του μυθικά “διαχρονικού”, όμως ιστορικά πρόσφατου, έθνους-κράτους αποτελούν ένα παγκόσμιο φαινόμενο που το παρατηρούμε ήδη από τις τελευταίες δεκαετίες του 20ού αιώνα. Το έθνος-κράτος από προνομιακός φρουρός και εταίρος των καπιταλιστικών επιχειρήσεων μετατράπηκε σε κράτος-επιχείρηση το ίδιο, καθώς η νεοφιλελεύθερη επέλαση αντικατέστησε τις ισχνές πολιτικές αναδιανομής του κράτους-πρόνοιας με τις ισχυρές πολιτικές εκποίησης των κοινών αγαθών, δηλαδή του δημόσιου χώρου, και την εμπορευματοποίηση του βίου και της εργασίας, δηλαδή του δημόσιου χρόνου.

Το έθνος-κράτος μετατράπηκε σε μια προβληματική επιχείρηση, η οποία είναι ανίκανη να αποσπάσει την κοινωνική νομιμοποίηση, καθώς η στενή εξάρτησή του από την παγκόσμια καπιταλιστική οικονομία και το διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα ισοδυναμεί με την πρακτική άρνηση του φαντασιακού του υποβάθρου, δηλαδή της εθνικής ανεξαρτησίας και κυριαρχίας, διαλύοντας κάθε δυνατότητα εθνικής πολιτικής.

Για τις κοινωνικές δυνάμεις αυτό υποδηλώνει ότι πρέπει να περάσουν από την υπεράσπιση της μη ιδιωτικοποίησης των κοινών

αγαθών και της παραμονής τους υπό κρατική διαχείριση στην επαναοικειοποίηση των κοινών αγαθών. Δηλαδή, στη δημιουργία ενός ελεύθερου και κοινωνικού δημόσιου χώρου και χρόνου, μέσα από το πρόταγμα της Άμεσης Δημοκρατίας.

(Από την παρουσίαση στο οπισθόφυλλο του βιβλίου)

Βιβλιο - παρουσίαση

«Το Τέλος της Εθνικής Πολιτικής»

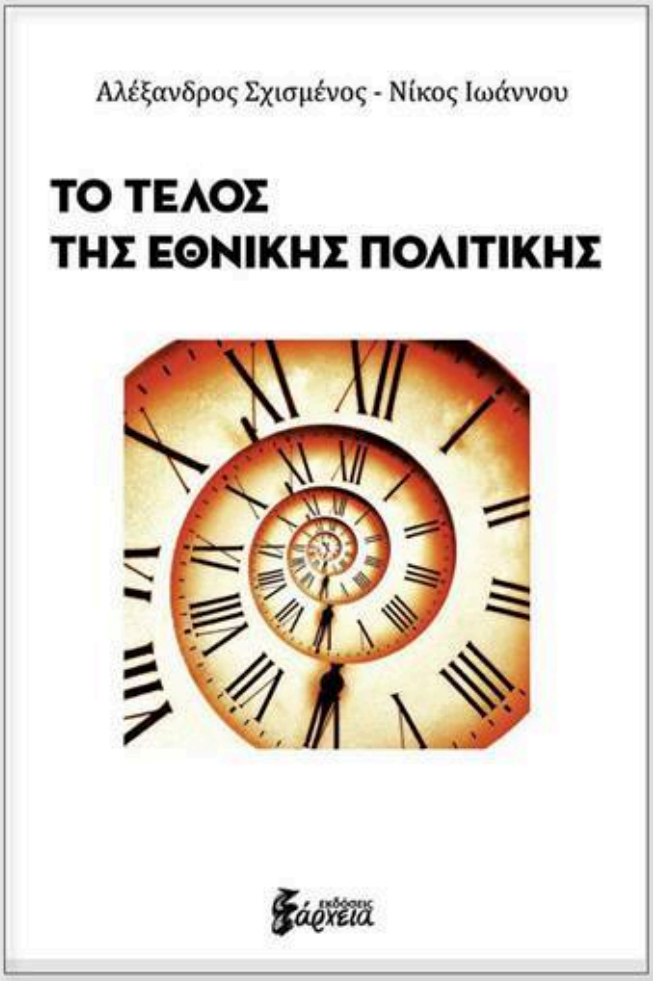

Οι εκδόσεις **Εξάρχεια** και
ο Ελεύθερος Κοινωνικός Χώρος
Nosotros σάς προσκαλούν
στην παρουσίαση του βιβλίου
των **Αλέξανδρου Σχισμένου**
και **Νίκου Ιωάννου**
«Το Τέλος της Εθνικής Πολιτικής»

Για το βιβλίο θα μιλήσουν:
Νίκος Κατσιαούνης
(εκδ. Εξάρχεια)
Αλέξανδρος Σχισμένος
(συγγραφέας)
Νίκος Ιωάννου
(συγγραφέας)

Τετάρτη 12/10/16 στις 20.00

ΣΤΟ Nosotros

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 66 - ΕΞΑΡΧΕΙΑ

Κοινά: Ο Μεγάλος “Άλλος” της Παραγωγής

Αντώνης Μπρούμας

Νεοκλασικοί και μαρξιστές οικονομολόγοι ομονοούν ότι οι κοινωνίες μας αναπαράγονται αποκλειστικά μέσα από την οικονομία της καπιταλιστικής αγοράς και ότι καμία ανθρώπινη δραστηριότητα δεν βρίσκεται εκτός αυτής. Τα πάντα είναι καπιταλισμός.

Η πραγματικότητα είναι ότι το μεγαλύτερο μέρος της κοινωνικής δραστηριότητας αναπαράγεται με βάση τα κοινά [commons] και ότι η κερδοφορία των επιχειρήσεων στηρίζεται σε αυτά και όχι το αντίθετο. Η δική μας καθημερινότητα κατακλύζεται από τον βασισμένο στα κοινά τρόπο κοινωνικής αναπαραγωγής.

Το ότι δεν καταμετράμε τις κοινωνικές αξίες που παράγουμε και κυκλοφορούμε μέσα από τον εναλλακτικό αυτό τρόπο κοινωνικής αναπαραγωγής δε σημαίνει ότι αυτές δεν παράγονται και δεν μας υποστηρίζουν. Σημαίνει απλώς ότι καταμετράμε τα πάντα με βάση την κυρίαρχη μορφή αξίας, το χρήμα.

Δε θα φέρουμε τα πιο βασικά παραδείγματα κοινών [commons], που στηρίζουν την καθημερινότητά μας, όπως κοινόχρηστα πράγματα [χώροι, βασικά αγαθά], οικογένεια, φίλοι, δομές αλληλεγγύης, σχέσεις συνεργασίας, οικονομίες δώρου, πληροφορία, γνώση, πολιτισμός κτλ. αλλά ένα παράδειγμα από το διαδίκτυο.

Παρόλο που είναι το 7ο πιο δημοφιλές σάιτ στον κόσμο η Wikipedia δεν αξίζει τίποτα στο χρηματιστήριο, δεν παράγει μισθούς [μόνο 100 άτομα], φόρους, συναλλαγές, ΦΠΑ κτλ και γενικώς δε συνεισφέρει στην “ανάπτυξη” της οικονομίας των ΗΠΑ. Είναι όμως έτσι ή μήπως απλώς οι κοινωνικές αξίες που όλοι

παράγουμε μέσω της Wikipedia και επιστρέφουν ελεύθερα με τη μορφή δώρου πάλι σε όλους δεν καταγράφονται επειδή δεν είναι εμπορεύματα, δεν ανταλλάσσονται με βάση το χρήμα, δεν καταγράφονται στο ΑΕΠ των ΗΠΑ κτλ;

Μήπως η οικονομία του δώρου στο διαδίκτυο είναι πολύ μεγαλύτερη [σε υβριδικές βεβαίως και όχι τόσο καθαρές όπως της Wikipedia μορφές] από την εμπορευματική οικονομία της αγοράς αλλά απλώς έχουμε εκπαιδευθεί να μην την καταγράφουμε;

Μήπως από την παραγωγή περιεχομένου στο facebook αυτό που μόνο καταγράφουμε ως πραγματική οικονομία είναι τα κέρδη της επιχείρησης facebook, ενώ οι αξίες που το περιεχόμενο των χρηστών του καθημερινά παράγει είναι κάτι πολύ ευρύτερο;

Η αλήθεια είναι πως δεν υπάρχει εναλλακτική. Αν το εμπόρευμα υπεισερχόταν σε κάθε πτυχή της καθημερινότητάς μας, οι κοινωνίες αυτόματα θα κατέρρεαν. Οι κοινωνίες δεν καταρρέουν, γιατί υπάρχει ένας άλλος ολόκληρος κόσμος, που τον συναντάμε κάθε μέρα και κινείται αλλιώς. Η καπιταλιστική αγορά εξαρτάται από τον κόσμο αυτόν. Δεν μπορούμε να την φανταστούμε χωρίς τον κόσμο αυτόν. Ωστόσο, ο κόσμος των κοινών δεν εξαρτάται από την καπιταλιστική αγορά. Μπορούμε να φανταστούμε τον κόσμο των κοινών ως την κυρίαρχη σφαίρα παραγωγής αξίας και κοινωνικής αναπαραγωγής. Και βασικά δεν υπάρχει άλλη εναλλακτική πέρα από το να κάνουμε αυτή την ουτοπία πράξη. Γιατί έτσι μας αρέσει!